

PRAKTISK HANDBOK

FÖR BIBLIOTEK SOM ORDNAR MILJÖ- OCH KLIMATVERKSAMHET FÖR UNGDOMAR

Helsingfors

MIKKELI

UNDERSVINGS- OCH
KULTURMINISTERIET

HANDBOKEN

har utarbetats utifrån de evenemang och åtgärder som genomförts inom projektet Ungdomar och miljökanaler. Handboken är inte allomfattande, utan en projektspecifik erfarenhet av hur bibliotekens olika miljöverksamhet har testats och förverkligats. Vi vill dela med oss av våra erfarenheter så att de kan hjälpa andra. Vi hoppas att handboken ger riktlinjer och stöd för utvecklingen av bibliotekens miljöarbete.

Projektet Ungdomar och miljökanaler var ett nationellt utvecklingsprojekt (2021–2022) som drevs av Helsingfors stadsbibliotek och finansierades av undervisnings- och kulturministeriet. Syftet med projektet var att testa och utveckla bibliotekets miljö- och klimatverksamhet genom en metod där ungdomar själv fick välja sådana ämnen, verksamhetssätt och arbetsformer som intresserar dem. Projektets samarbetspartner var Uleåborg stadsbibliotek, Åbo stadsbibliotek, S:t Michel regionbibliotek och S:t Michel stads ungdomstjänsters projekt Ungdomsarbete som skapare av klimathopp. Parterna deltog i planeringen och genomförandet av projektet, ordnade regionala evenemang samt testade, utvecklade och tog i bruk nya praxis och arbetssätt. Projektets målgrupp bestod av ungdomar mellan 13 och 20 år.

För att kunna ordna sådan verksamhet som skulle intressera just ungdomarna gjorde vi en enkät genom vilken de kunde berätta vilka teman de är intresserade av och hurdan verksamhet de önskar att ska ordnas på bibliotek och av bibliotek. Evenemang och verksamhet ordnades huvudsakligen utifrån enkäten som riktades till ungdomar, men också genom att testa olika sätt att nå dem.

Handboken innehåller:

- **Evenemang och verksamhet på gymnasier**
 - Anvisningar för informationssökning och källkritik
 - Författarbesök
 - Ekobokprat i form av en video
- **Evenemang och verksamhet på bibliotek**
 - Naturtält
 - Turnén Klimatgäster
 - Framtidsspel
 - Dokumentföreläsning
 - Klädbytesställning
 - Verkstäder för pimpning och reparation av kläder
 - Skräpplockning
 - Skräppromenad
 - Gatufestival
 - Växtfaddrar
 - Paneldiskussion kring politik
 - Evenemanget Ungdomar och biologisk mångfald
- **Evenemang på ungdomsgården**
 - Naturdialog
- **Utnyttjande av sociala medier**
 - Ungdomar frågade, sakkunniga svarar-videorna
 - TikTok-kampanj

IVENEMANG OCH VERKSAMHET PÅ GYMNASIER

Under våren 2021 kontaktade vi gymnasiesekreterarna vid stadens gymnasier. Vi presenterade kort projektet som vi höll på att inleda och frågade huruvida samarbete gymnasierna skulle vilja göra eller vad de önskar av biblioteket, som en del av studiehelheten Kolneutralt Helsingfors 2035.

De flesta gymnasier svarade ingenting. Ett gymnasium önskade bokprat, ett annat författarböcker och ett tredje anvisningar för informationssökning och bedömning av informationens tillförlitlighet.

Anvisningar för informationssökning och källkritik

Vi ordnade sammanlagt sex besök under höstens första period: ett med varje grupp som avlade modulen. Vi kom överens om tidpunkterna för besöken med gymnasiet lärare i modersmål och litteratur. Besöken ordnades under två arbetsveckor.

Vad bör man komma ihåg när man planerar ett undervisningsbesök på ett gymnasium?

- Kom överens om utbildningens ämne, exakta tider, mötesplatser samt utbildningens längd med lärarna. Om du vill samla in respons, kom också överens om det på förhand.
- Kontrollera med läroanstalten att tekniken lämpar sig för delning från egen dator och/eller att den annars är lämplig. Var på plats i god tid för att testa att tekniken fungerar.

- Förbered utbildningsmaterialen noggrant och skapa små uppgifter så att tillställningarna blir interaktiva.
- Det är rekommendabelt att ha några spelliknande och inkluderande element som grund eller stöd. Det visade sig vara lite tråkigt att använda enbart PowerPoint-presentationer.
- Spänner du dig inför uppträdanden eller är det nytt för dig att ordna utbildningar? Öva presentationen med en kollega, be om åsikter och förbättringsförslag!
- Vårt material förändrades under hela utbildningen, då vissa utbildare ville behandla ärenden i en annan ordning än andra utbildare. Detta är önskvärt.
- Ta en kompis med! En del av gymnasiebesöken ordnades av två anställda vid biblioteket, en del av bara en person. Det var betydligt lättare och behagligare att utbilda stora grupper med en kollega. Det är nyttigt att ordna utbildningar parvis också på grund av att på så vis lär ni av varandra.
- Det kan finnas mycket variation även inom en och samma grupp i fråga om hur mycket ungdomarna vet om källkritik, kakor eller till exempel om bibliotekets tjänster.
- Var beredd på att en del av grupperna är tysta och passiva, medan andra är mycket nyfikna och aktiva.
- Förbered dig på svåra frågor! Gymnasieeleverna är smarta och kritiska.

*Text: Piita Kiviaho,
Helsingfors stadsbibliotek*

EVENTANG OCH VERKSAMHET PÅ GYMNASIER

Författarbesök

Som en del av studiehelheten Kolneutralt Helsingfors 2035 ordnades författarbesök på Vuosaaren lukio och Helsingfors naturvetenskapsgymnasium. På Vuosaaren lukio önskade man att Kaisa Happonen och Karri Miettinen skulle komma på besök för att berätta om sin bok Ilmasto-tekikirja. På Vuosaaren lukio hade man inkluderat Ilmastotekikirja i studiehelheten Kolneutralt Helsingfors 2035. På Helsingfors naturvetenskapsgymnasium önskade man att Emmi Itäranta skulle komma och berätta om sina böcker. Emmi Itärantas böcker hade lästs på modersmålslektionerna.

I början av besöken berättade författarna om sig själva och sina böcker, varefter gymnasieeleverna intervjuade dem. Med stöd av lärarna hade ungdomarna fått fundera på vad som de ville fråga av författarna. Man hade också reserverat tid för publikens frågor i slutet av besöken.

Vad bör man komma ihåg när man planerar och ordnar ett författarbesök på ett gymnasium?

- Kontakta gymnasiet i god tid för att ordna evenemanget.
- Planera med läraren hur besöket genomförs. Vilka önskemål har gymnasieeleverna i fråga om gästerna? Finns det ivriga intervjuare bland eleverna? Vill man att författarna först pratar själv och därefter intervjuas eller består besöket i sin helhet av en intervju? Hur mycket tid har man reserverat för besöket och för hur många personer ordnas det? Besökets pris beror på dess längd och antalet publik.
- Kontakta den önskade författaren/de önskade författarna i god tid. Till exempel Läscentrum önskar att man tar kontakt senast tre veckor i förväg.
- För alla parter samman genom ett gemensamt e-postmeddelande så att alla vet vad som görs och hur det framskrider.
- Vill man streama besöket? Be skolan och författaren om tillstånd för streamingen. Reservera bibliotekets streamingsset för besöket och be någon som kan streama att komma på plats. Kom ihåg att en stream kan vara framlagd som inspelning endast två veckor utan textning.
- Var på plats under besöket. Genom detta kan du försäkra dig om att besöket går bra och samtidigt komma överens om eventuella nya samarbeten.

*Text: Veera Visuri,
projektet Ungdomar och miljökänslor*

EVENTMANG OCH VERKSAMHET PÅ GYMNASIER

Ekobokprat i form av en video

På grund av coronapandemin genomfördes bokpratet för ett gymnasium i form av en video.

Vad bör man komma ihåg när man gör en video med ekobokprat?

- Börja genom att samla sådan litteratur kring miljö- och klimatfrågor som lämpar sig för ungdomar. Det finns många olika läsare med olika kunskaper bland ungdomarna/gymnasie-eleverna, vilket du ska beakta när du väljer böckerna. Några tycker om romaner, andra om serier, tredje om dikter. Några ungdomar kan ha de svårt att läsa och därför borde texten ha en enkel struktur. Å andra sidan kan några ungdomar läsa romaner som är avsedda för vuxna och där händelserna sker på olika tidsplan och berättas ur flera huvudpersoners synvinklar. Några tycker om scifi medan andra önskar jordnärlighet. Kan-

ske borde bokpratet också innehålla några faktaböcker? Samla alltså en lista som innehåller något för alla – böcker som lämpar sig för ungdomar finns såväl på avdelningen för ungdomar som på avdelningen för vuxna.

- Bokpratvideons längd beror på hur många böcker som du vill prata om. Videon borde helst vara högst en halv timme lång. Skriv ett manuskript för videon och fundera på ordningen av verken samt vad du vill säga om varje verk. Manuskriptet kan vara mycket allmänt eller detaljerat beroende på hurdan bokprataren eller uppträdaren du anser att du är. Till exempel skrev jag själv manuskriptet ord för ord och övade det ett par gånger före inspelningen.
- Utnyttja visuella element: ta den bok som du pratar om i handen, visa serieböckers sidor, använd boktrailrar (om sådana finns tillgängliga eller om du kan göra dem själv). Jag visade också bilder av sådana böcker som jag inte hade fått tag i.

- Det lättaste sättet att spela in videon är att göra det med datorn genom ett Teams-möte med sig själv. Detta gör det möjligt att dela skärmen och visa bilder. Beakta dock att kvaliteten på videon kan i detta fall vara svag: det är rekommendabelt att använda någon bättre kamera än datorns inbyggda kamera. Placera kameran på lämplig höjd så att du kan sitta eller stå rakt.
- Öva delning av skärm (kom också ihåg att dela ljud!) och avslutande av delning för att säkerställa att övergångarna blir smidiga. Tekniska problem ser inte bra ut på videon, och det finns ingen som kan berätta om "ni kan se detta nu".

- Det är bra att ha manuskriptet öppet på din egen skärm nära kameran så att du kan följa det lite mer obemärkt. Om du exempelvis spelar in videon genom ett Teams-möte, koppla en annan skärm till datorn och håll manuskriptet framme på den. På datorns skärm syns då endast Teams-mötet som du spelar in och det innehåll som du delar under mötet.
- En video som spelas in genom ett Teams-möte behöver inte redigeras på något sätt, om du inte vill klippa bort överflödiga eller misslyckade delar. Om du spelar in ditt bokprat på videon direkt, behöver du lägga till eventuella boktrailrar eller bilder på videon separat. Med andra ord måste du förena olika videoklipp till en helhet.
- Reservera ett tyst rum för inspelning av videon. Om du vill följa manuskriptet noggrant och kombinera olika saker i videon (se ovan), är det troligen bäst att sitta vid ett bord för att kunna hantera

tekniken och böckerna på det bästa möjliga sättet. Om du vill kan du dekorera rummet med lämplig rekvisita eller låta den vardagliga verkligheten i rummet synas. Om du spelar in videon genom ett Teams-möte, använd inte en bakgrundsbild eftersom den kan täcka också böckerna du presenterar.

- En video är ett alternativ om du inte kan ta dig på plats eller få klassen att besöka biblioteket. Ett bokprat på plats möjliggör diskussion och deltagande, å andra sidan kan en video användas flera gånger.
- Du ska också beakta tillgängligheten när du spelar in en video: finns det skäl att texta videon? Om videon behöver textas, har du stor nytta av ett noggrant skrivet manuskript om du också har följt det noggrant. Det ska dock alltid reserveras tillräckligt med tid för textningen.

*Text: Liisa Uimonen,
Helsingfors stadsbibliotek*

IVENEMANG OCH VERKSAMHET PÅ BIBLIOTEK

Naturtält

Vid Helsingfors centrumbibliotek Odes evenemang Ympäristöahdistusta, toivoa ja toimintaa (Miljöångest, hopp och verksamhet) 9.11.2021 kl. 15–19 testade man koncepten med ett naturtält.

Tanken med tältet var att väcka tankar kring den egna förbindelsen med naturen, men samtidigt också att lyfta fram att man kan bygga en tillflyktsplats mot miljö- och klimatångest på biblioteket.

I tältet kunde man antingen bara lugna och tysta ner sig för att lyssna på vatten- och skogsljud eller också fundera på sina egna miljö känslor och skriva upp dem på papper.

- Vad betyder naturen för mig? Vad är viktigt för mig i naturen? Hurdana känslor väcker miljön, naturen och klimatförändringen? Vad är min favoritplats i naturen?

Syftet var att skapa en plats för att lugna ner mitt i vardagen, en överraskande och lite absurd plats,

en förbindelse mellan naturen och den byggda miljön. Avsikten är inte att diskutera i tältet utan att lugna ner sig och lyssna på naturens ljud. Erfarenheten kan diskuteras utanför tältet.

Vad krävs för genomförandet?

- Ett tält. Tältet kan vara ett stort eller ett mindre tält beroende på det önskade genomförandet. Vi använde Helsingfors

stadsbiblioteks tält (3 x 3 m). Vårt tält hade tre väggar eftersom vi ville skapa ett slutet utrymme med stämning av en trygg plats.

- Mjuka saker för att fylla tältet, såsom säckstolar, hängmattor, campingstolar, trasmattor, filtar eller kuddar.
- Skapa naturlig stämning i tältet med olika element, såsom växter, gardiner eller lyktor. I

vårt tält hade vi hängmattor, trasmattor, lyktor och gardiner med skogslandskap för att skapa skogsstämning.

- En högtalare för att spela naturens ljud. På Ode använde vi en liten resehögtalare som vi kopplade till en telefon via Bluetooth.
- Kontrollera att du har rätt att använda musiken eller använd sådana naturljud som är royaltyfria. Vi laddade ned naturljud från webbplatsen freesound.org där till exempel Yle Arkivet har laddat olika ljud som kan användas fritt.
- Skapa en spellista med naturljud i förväg. Använd inte program med reklam eftersom de inte passar in i stämningen i naturtältet.
- Vill du samla in besökarnas tankar kring naturen och miljö känslor? Reservera ett bord, papper, pennor och en papplåda för det. Besökarna kan lämna sina lappar i lådan

på samma sätt som i en valurna. Pappren och pennorna kan placeras på ett litet bord bredvid tältet och besökarna kan ta dem med sig inne i tältet och återvända dem på samma plats.

- Placera en skylt framför tältet för att berätta förbipasserande vad är idén med tältet.
- Reservera en timme för att slå upp tältet.
- Ta med dig en vän så att ni kan vara i tältet turvis. Nödvändigt för pauser, men också för att slå upp och ta ner tältet.
- Kom ihåg att annonsera och informera om evenemanget i förväg både i sociala medier och på webben. Vi gjorde också en video om tältet i efterhand i TikTok för att visa att det finns många slags saker som man kan göra på biblioteket.

Text: Veera Visuri, projektet Ungdomar och miljö känslor

EVENTANG OCH VERKSAMHET PÅ BIBLIOTEK

Turnén Klimatgäster

Turnén Klimatgäster ordnades i huvudstadsregionens Helmet-bibliotek under våren 2022. Under turnén mellan februari och maj 2022 besökte ett tjugotal författare, skribenter och aktivister Helmet-bibliotek för att diskutera klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald med hjälp av litteraturen.

Turnén genomfördes tack vare Helsingfors stadsbiblioteks anställdas eget initiativ och den erbjöd projektet en utmärkt möjlighet att samarbeta med en biblioteksorienterad verksamhetsmodell. För turnén samlade man sådana personer från olika Helmet-bibliotek som var intresserade av att planera och ordna evenemang på olika håll i huvudstadsregionen. Turnén koordinerades av Johanna Juvonen och Liisa Uimonen från Helsingfors stadsbibliotek.

Projektkoordinatorn för projektet Ungdomar och miljö känslor deltog i tre besök som andra intervjuare och

försökte lyfta fram ungdomarnas synpunkter och tankar i diskussionerna. De valda besöken lämpade sig för projektets teman och ämnen som intresserar ungdomar.

- 28.2.2022 Gårdsbacka bibliotek, Mikko Pelttari och Hanna Nikkanen diskuterar klimat, journalism och media.
- 6.4.2022 Nordsjö bibliotek, Panu Pihkala och Kia Aarnio diskuterar miljö känslor och klimatångest.
- 30.5.2022 Richardsgatans bibliotek, Anniina Nurmi diskuterar kläder och kläindustri.

Mer information om Klimatgäster-turnén finns på adressen helmet.fi/ilmastovieraat.

Hur kan man förbereda sig på en intervju med författare?

- Besöken under turnén Klimatgäster förverkligades på olika sätt. I regel hade man utsett separat en kontaktperson från biblioteket, personer som kan streama besöket, intervjuare och besökare. Var och en hade sin egen roll. Kontaktpersonen tog hand om

de praktiska ärendena kring besöket. Bland annat höll hen kontakt med besökarna, bokade utrymmena och kom överens med streamkunniga att de kommer på plats. Streamkunniga tog hand om de tekniska sakerna under besöket, bland annat såg de till att mikrofonerna fungerade och filmade evenemanget. Intervjuarna ansvarade för att genomföra intervjuerna och besökarna så klart hade huvudrollen i att dela med sig av sin kännedom och berätta om sina böcker.

- Om det finns två intervjuare och du inte har träffat den andra intervjuaren på förhand, är det bra att träffas före evenemanget för att diskutera hur ni tänker genomföra intervjun. Om det inte är möjligt att träffa den andra intervjuaren på förhand, kan man komma överens om hur intervjun ska genomföras också via Teams eller per e-post. Kom överens om vem som inleder dis-

kussionen och vem som avslutar den. Hur presenteras gästerna och intervjuarna och tänker ni svara på publikens frågor? Vilka saker

vill man lyfta fram utanför intervjun? Till exempel under Klimatgäster-besöken berättade man om Klimatgäster-turnén och tipsade om Helsingfors stadsbiblioteks ekohyllor.

- Utarbeta stommen för intervjun i förväg. Om det finns två intervjuare är det bra att båda tänker ut frågor på förhand varefter frågorna sammanjämkas till en intervjustomme. Det är bra att anteckna i intervjustommen vem som frågar vad. Även om stommen sannolikt inte kommer att följas ordagrant under intervjun, ger den en bra grund. Ha hellre för många än för få frågor!
- Före evenemanget kan du fråga i sociala medier om publiken har frågor till gästerna. Exempelvis berättade vi om de kommande besöken under projektet i TikTok

och bad att man ställer frågor till gästerna i kommentarerna.

- Det är artigt att skicka intervjufrågorna till gästen/gästerna några dagar före intervjun. På så sätt kan gästen/gästerna förbereda sig på intervjun.
- Det är rekommendabelt att bibliotekets kontaktperson för besökarna och intervjuarna sammanper e-post några veckor före evenemanget. I e-postmeddelandet berättar kontaktpersonen när evenemanget ordnas, hur länge besöket tar, när man ska komma på plats, var evenemanget ordnas samt om det till exempel serveras något åt gästerna.
- Var på plats på biblioteket och evenemanglokalen i god tid. Före intervjun går man igenom uppgiftsfördelningen under intervjun samt kontrollerar att de tekniska apparaterna fungerar.
- Ta det lugnt under intervjun! Det går bra. 😊

Text: Veera Visuri, projektet Ungdomar och miljö känslor

EVENTMANG OCH VERKSAMHET PÅ BIBLIOTEK

Framtidsspeldag

S:t Michel regionbibliotek ordnade en framtidsspeldag 7.3.2022 kl. 12–18. Evenemanget inleddes på bibliotekets utlåningsavdelning som ligger på en synlig plats som besökarna går förbi. Under dagen flyttade man sig också till barnavdelningen och bordsutrymmet på aulan till ungdomsavdelningen på den övre våningen där det finns mer trafik. Som samarbetspartner fungerade S:t Michel ungdomsfullmäktige. Inbjudan skickades också till Södra Savolax framtidsexpert, men hen kunde inte komma på plats.

Under dagen spelade man olika spel med temana framtid och miljö. Spelen finns på webben och kan skrivas ut. Dessutom diskuterade man om tankarna som spelen väckte.

- **The thing from the Future** och dess finskspråkiga version för mindre barn (spelet är CC-licensierat och upphovsmännen har informerats om översättningen)
 - Utgivare: Situation Lab ([Stuart Candy](#) & [Jeff Watson](#)), spelet kan skrivas ut på Situation Lab:s webbplats [The thing from the Future](#)
 - Antal spelare: 2–10
 - Spelarnas ålder: 15+
 - Längd: En runda tar 10–30 minuter beroende på antalet spelare. Man kan på förhand komma överens om hur länge man vill spela eller hur många rundor som ska spelas.

- **Scout miljöspel**
 - Utgivare: Scout, spelet kan skrivas ut på [Scouternas webbplats](#) (på finska)
 - Antal spelare: 2–5
 - Spelarnas ålder: Högstadieläver+, yngre kan inte påverka valen som korten innehåller
 - Längd: Beror på antalet spelare, 5–15 min. Inkluderar inte tiden som används för diskussion.
- **Unicef klimatminnesspel**
 - Utgivare: Unicef, spelet kan skrivas ut på [Unicef:s webbplats](#) (på finska)
 - Antal spelare: 2–4
 - Spelarnas ålder: Ärendena har behandlats i skolan, ca 12+
 - Längd: Minnesspel cirka 5–10 min. Inkluderar inte tiden som används för diskussion.

- **Vad om...-lyckohjul** i applikationen Wordwall
 - Bearbetat på basis av Sara Peltolas lyckohjul. Spelet finns i [Wordwall](#) (på finska)
 - Antal spelare: en spelare åt gången
 - Spelarnas ålder: 15+
 - Längd: Snabbt. Diskussion ökar tiden.

- **Sitra megatrendkort**, användes inte som ett spel utan som diskussionsöppnare. Utgivna av Sitra, korten kan skrivas ut på Sitras webbplats under [Megatrendkort 2020](#).

Observera:

- Lyckohjulet blev populärare genast efter att man började dela ut pris till dem som snurrar hjulet! Spelen väckte diskussion, vilket var syftet. Man upplevde att Sitras megatrendkort var något svåra och abstrakta, å andra sidan ledde de till en av de bästa diskussionerna under hela dagen.
- Det var lugnt på biblioteket kl. 12–15. Då har biblioteket endast få besökare och ingen ungdomsmålgrupp alls.

Redskap:

- bord och stolar + skrivredskap, spel, bärbar dator och godispris för lyckohjulet

I arrangemangen deltog en person från biblioteket, en person från ungdomstjänsterna och en medlem från ungdomsfullmäktige.

Text: Ulla Pötsönen, projektet Ungdomsarbete som skapare av klimathopp

EVENTANG OCH VERKSAMHET PÅ BIBLIOTEK

Dokumentföreläsning

Enligt resultaten av vår enkät var dokumentföreläsningar det populäraste verksamhetsalternativet. Ungdomarna ville också träffa personer som de känner i sociala medier och diskutera kläindustrin, och vi tänkte att vi kunde förena allt detta genom dokumentföreläsningar. Detta lyckades med dokumentserien Blod, svett och t-tröjor. I dokumentserien reser fyra influenser i sociala medier till Myanmar för att ta reda på kläindustrin och uppkomsten av snabbmode. Vi fick en av influenserna som deltog i dokumentet, Joona Puhakka, som gäst för våra dokumentföreläsningar. I tillställningarna tittade man först ett eller ett par avsnitt av serien varefter publiken kunde ställa frågor till Joona. Under frågestunden fick ungdomarna själv ställa frågor till Joona kring dokumentets teman och filmningen av det.

Dokumentföreläsningarna ordnades på lite olika sätt i varje stad. I Uleåborg och Åbo hade vissa skolklasser bjudits in till föreläsningarna. I S:t

Michel informerades både högstadieskolor och gymnasier och tillställningen var öppen för alla. I Helsingfors var tillställningen öppen för alla. Dokumentföreläsningarna var 1–1,5 timmar långa beroende på hur många avsnitt som man tittade på. Joona Puhakka var på plats i Helsingfors, S:t Michel och Åbo. I Uleåborg genomfördes frågestunden med Joona genom Teams. I S:t Michel streamade man också frågestunden med gästens tillstånd till webben på begäran av en lokal skola.

Vad ska man beakta vid genomförandet?

- Reservera tid för planeringen och genomförandet. Vi började söka lämpliga dokument för vårt projekt i november 2021 och föreläsningarna ordnades i april 2022.
- Det var svårt att hitta ett dokument kring miljöfrågor som inte är för dystert eller ångestskapande utan snarare sådant att det ger hopp och lösningar. Dessutom skulle dokumentet ha finskspråkiga undertexter eller vara finskspråkigt och man

behövde få tillstånd för att visa dokumentet samt hitta ett sätt att göra det.

- När du har hittat möjliga dokument ta reda på om du behöver tillstånd att visa dem. Föreläsningstillstånd kan vara avgiftsbelagda. Till exempel innehåller webbplatsen biblioteken.fi information om filmföreläsningstillstånd: [Föreläsning och marknadsföring av filmer på biblioteket](#) (på finska)
- Vi ville visa en dokumentserie för vilken det inte fanns något direkt föreläsningstillstånd. Vi bad produktionsbolaget om föreläsningstillstånd. I begäran om tillstånd berättade vi var, när och för vem vi vill visa dokumentet. Vi frågade också om priset på föreläsningstillståndet.
- Vill du ha en gäst vid dokumentföreläsningen? Kontakta den önskade personen per e-post eller i sociala medier. I synnerhet ungdomar kan använda sociala medier som sin huvudsakliga kommunikationskanal.

- I vårt projekt, där vi ville ordna samma föreläsning i fyra städer, kontaktade projektkoordinatören först gästen. Projektkoordinatören frågade gästen om möjligheten till samarbete och kom överens om priset på besöken. Projektkoordinatören föreslog gästen datum som hen fått från olika städer, och gästen meddelade vilka dagar som passar hen. En person från varje stad kontaktade gästen för att komma överens om närmare tidpunkter. Tack vare detta visste gästen också vem hen kunde be om hjälp i fråga om varje evenemang (t.ex. för att hitta den rätta platsen eller få länken för att kunna delta på distans).
- Vill du genomföra föreläsningen i samarbete med skolklasser? Ta kontakt med skolorna och berätta om möjligheten att komma till biblioteket, se ett dokument och träffa en person som deltagit i dokumentet. Man kan också be eleverna att fundera på frågor

för gästen i förväg såsom man gjorde i Uleåborg.

- Om du vill ordna ett öppet evenemang, be gästen om en bild som kan användas i marknadsföringen. Ett ansikte som är bekant för målgruppen kan locka fler deltagare. Nämn också serveringarna i annonserna. De kan också locka deltagare.
- Fundera på ett lämpligt utrymme på biblioteket för föreläsningen och boka det i god tid. Kom överens om streamingen.
- Kom överens om vem som ska leda evenemanget och ställa frågor till gästen. Programledaren behöver nödvändigtvis inte vara någon från biblioteket utan exempelvis i S:t Michel leddes evenemanget av ungdomsfullmäktigemedlemmar. Tänk ut frågor till gästen i förväg ifall publiken inte har frågor.

Text: Veera Visuri, projektet Ungdomar och miljökänslor

EVENTMANG OCH VERKSAMHET PÅ BIBLIOTEK

Klädbytesställning

I april 2022 ordnade man klädbytesevenemang i S:t Michel och Åbo. I S:t Michel utgjorde klädbytesställningen en del av en evenemangshelhet på fyra dagar som utöver klädbytet omfattade en dokumentföreläsning och en verkstad för reparation av kläder.

I S:t Michel placerades kläderna på två ställningar med galgar. Före evenemanget hade man skaffat en Ikea-kasse fylld med kläder. Bytestorget var öppet för ungdomar 11–13.4.2022 kl. 10–18. Bytestorget monterades ned och stängdes på kvällarna och monterades upp igen på morgnarna.

I Åbo ordnades klädbyte först 1.4–1.5.2022, men efter månaden blev bytesställningen en fast del av huvudbibliotekets ungdomsavdelning Story. På klädställningen får ungdomar lämna kläder som de inte längre behöver. De kan också göra fynd och ta kläder som de vill ha från

ställningen. Vid sidan av kläder kan man också lämna t.ex. väskor och skor på bytesställningen.

Vad ska man beakta vid genomförandet?

- Lämna själv de första kläderna på ställningen.
- Man ska endast lämna hela och rena kläder på ställningen. Detta måste påpekas på en skylt.
- Ungdomarna behöver inte bringa något för att kunna ta något eller tvärtom! De kan endast ta något eller lämna något om de så vill.
- Kläder kan inte reserveras (t.ex. för en vän).
- Bytesställningen ska organiseras varje dag: är kläderna i snygg ordning, har man lämnat något sådant på ställningen som inte hör dit? Erfarenheterna på ungdomsavdelningen Story på Åbo huvudbibliotek har varit goda och det har varit lätt att hålla ställningen i ordning.

- Bytesställningen på Åbo huvudbibliotek är en fast del av ungdomsavdelningen Story. Om bytesställningen är i bruk exempelvis i en månad, ska man söka en plats där man kan ta kläderna och accessoarerna som blivit kvar på ställningen i slutet av månaden (t.ex. en loppis).

Andra observationer:

- Ställningen kräver inte mycket arbete.
- Bytesställningen på ungdomsavdelningen Story på Åbo huvudbibliotek har gjorts på ungdomsverkstaden Fendari. Det lönar sig att kontrollera om det i ditt område finns en ungdomsverkstad som kunde göra ställningen.
- Galgar kan ofta skaffas gratis t.ex. från klädbutiker och loppisar. Det är rekommendabelt att putsa galgarna före användningen om du återanvänder gamla galgar.

- Alternativa namn för Bytesställning: Clothing swap, Klädsvar, Bytespunkt, Klädställning, Klädräcke, Klädpunkt, Klädhörnan, Klädhängare, Bytेशängare...
- Klädställningen kan dekoreras så som man vill, t.ex. med konstgjorda växter eller ljusslingor.

Text: Ulla Pötsönen, projektet Ungdomsarbete som skapare av klimathopp och Reetta Kannas, Åbo stadsbibliotek

Redskap:

- klädställning eller -hängare
- galgar (både för tröjor och för byxor och kjolar)
- en skylt bredvid ställningen med information om syftet med ställningen och hur den används
- på ungdomsavdelningen Story på Åbo huvudbibliotek har man också fäst en "namnskytt" direkt på ställningen (är inte obligatorisk)

EVENTANG OCH VERKSAMHET PÅ BIBLIOTEK

Verkstäder för pimpning och reparation av kläder

Verkstäder för pimpning och reparation av kläder ordnades i S:t Michel och Åbo i april 2022.

På verkstaden för reparation av kläder på S:t Michel regionbibliotek kunde man antingen lämna kläder för små reparationer eller omarbetningar eller reparera kläder själv. Ledarna hade olika tyger och modeller med sig. På verkstaden fanns också en symaskin och overlockmaskin.

Temat för verkstaden på ungdoms-avdelningen Story på Åbo huvudbibliotek var lappning. På verkstaden färglade man lappar som sätts på kläder eller t.ex. på väskor. På verkstaden kunde man reparera trasiga kläder eller pimpa hela kläder. Handledarna hade med sig två typer av lappar: vita där man kunde rita med de färger man ville samt färdiga svartvita mandalafi-

gurer som man kunde färglägga så som man ville. Lapparna hade gjorts så att de hade förstärkts med inläggtyg. Ungdomarna kunde klippa lapparna till den storlek och form de ville.

Observationer om genomförandet:

- Inleda planeringen genom att utreda möjliga samarbetspartner, till exempel ungdomstjänster, ungdomsfullmäktige, grundskolor, ungdomsverkstäder samt yrkesläroanstalter (i S:t Michel ESEDU).
- I Åbo handledes verkstaden av handledare från Vimmas konstverkstäder. Det lönar sig att kontrollera om det i det egna området finns konst- och handverkstäder vars handledare man kan be att leda verkstaden.
- Färgläggningen av lappar är en bra koncept eftersom ungdomarna behöver inte ha de kläder med sig som de vill reparera eller pimpa, utan de

kan färglägga lappen och ta den med sig för senare bruk. Även sådana ungdomar som inte har följt marknadsföringen på förhand utan bara kommer på plats av en slump kan delta i verkstaden.

- De färglagda lapparna ska strykas så att färgen inte försvinner när kläderna tvättas. Lapparna fästs på kläder genom att stryka och sy. Lapparna kan också fästas endast genom att stryka men då kan de falla bort.
- Idéer för publikationer i sociala medier: före- och efterbilder/reels av kläder som ungdomarna pimpat.
- Det är rekommendabelt att samarbeta med ungdomar i fråga om såväl arrangemangen som annonseringen.
- Lätt att kombinera t.ex. böcker och handarbetsredskap.

Text: Ulla Pötsönen, projektet Ungdomsarbete som skapare av klimathopp och Reetta Kannas, Åbo stadsbibliotek

Redskap som behövdes på klädverkstaden i Åbo:

- lappar (både tomma lappar och lappar med färdiga mönster)
- saxar
- sytråd
- nålar
- symaskin
- tygpennor, vaxkritor för tyg
- strykjärn och -bräda
- vaxtyg för att skydda bordet vid vilket man färglägger
- faktaböcker om reparation och pimpning av kläder för inspiration, till exempel:
 - *Hirameki*. Författare: Peng & Hu, 2016
 - *Korjaa kauniiksi*. Författare: Ignatius, Anni
 - *Parsi ja paikkaa – näkyvästi!* (Visible mending) Författare: Arounna Khoun-noraj, 2021

EVENTANG OCH VERKSAMHET PÅ BIBLIOTEK

Skräpplockning

Lördagen 21.5.2022 ordnade man ett skräpplockningsevenemang på ett par timmar vid Åbo stadsbibliotek. Under evenemanget fanns det ett ställe utomhus där man kunde låna redskap för skräpplockning. Ungdomarna kunde plocka skräp i närmiljön så länge de ville. När ungdomarna återlämnade redskapen fick de delikatesser i lön.

Det fanns två anställda vid redskapsstället. Den ena tog hand om redskapen och den andra plockade skräp. De bytte platser med cirka trettio minuters mellanrum. Under

bytet kan man sköta sådana uppgifter som man upptäcker under evenemanget.

Observationer:

- Det lånar sig att fråga om det inom kommunen finns någon aktör som kunde låna ut skräpplockare.
 - Vid Åbo huvudbiblioteks reception finns skräpplockare som kunderna kan låna och som också kan lånas för bibliotekets evenemang.
 - Man kan också låna skräpplockare, soppåsar och handskar för evenemang från Åbo stads stads- miljösektor.
 - För vårt evenemang fick vi också låna snygga Kiss my Turku-reflexvästar som var ett kult tillägg för vårt evenemang och gjorde det bland annat lättare att få syn på de anställda!

- Vi lånade inte skräpplockare separat ut på ungdomarnas bibliotekskort och bad inte heller någon pant eller något dylikt mot låningen. Vi gav plockarna till ungdomarna och litade på att de återlämnar dem.
 - Under evenemanget vid Åbo huvudbiblioteks ungdomsavdelning Story återlämnades alla skräpplockare.
- När man städar upp miljön kan man hitta bland annat drogsprutor. Vad ska man göra i en sådan situation? Hur instruerar man ungdomarna?
- Idéer för publikationer i sociala medier: i slutet av evenemanget en bild av soppåsarna som återlämnats och text, till exempel "så här mycket plockade vi skräp"/"en sådan här konkret inverkan gjorde vi på vår närmiljö"

*Text: Reetta Kannas,
Åbo stadsbibliotek*

Redskap:

- skräpplockare
- soppåsar
 - Soppåsar kan vara bättre än sopsäckar.
- handskar
 - olika storlekar
 - t.ex. vinylengångshandskar eller tyghandskar
- handdesinfektionsmedel
- reflexvästar (inte obligatoriskt men roligt)
- skylt
 - text t.ex. "Skräpplockning. Låna skräpplockare och plocka en påse skräp kring biblioteket! När du återlämnar påsen och plockaren får du delikatesser i lön. Vi ska tillsammans göra biblioteksvarteret och åstranden trivsammare!"
- Delikatesser, vad som helst men exempelvis:
 - läsk, mineralvatten (olika smaker)
 - godis i papper (choklad kan smälta om det är varmt!)
 - alternativ för veganer?

EVENTANG OCH VERKSAMHET PÅ BIBLIOTEK

Skräppromenad

Skräppromenaden som ordnades i S:t Michel var ett litet och inofficiellt evenemang med fem deltagare. Vi tog en promenad i centrumet i en grupp med skräpplockare, påsar och handskar. Under promenaden diskuterade vi om nedskräpning, stadskultur och respekt för naturen (i promenaden deltog utbytesstudenter som beundrar och förvånas renligheten av den finländska naturen, underhållet av utrustning vid naturobjekt osv.). Vi pratade bland annat om tillvägagångssättet i Singapore där man döms till böter eller samhällsservice för nedskräpning samt om mikroplaster i sjösystem.

En gemensam aktivitet och rengöring av naturen utgjorde ett naturligt sätt att inleda diskussionen om miljöfrågor och i själva verket behövde jag inte inleda diskussionen utan ungdomarna gjorde det själv.

Efter promenaden tog vi ett foto av skräpet och publicerade det i sociala medier samt åt kex och drack saft på bibliotekets gård och fundera på var bibliotekets skräp sorteras. Ungdomarna visste inte var den närmaste återvinningsstationen finns så vi bekantade oss med kartan på kierratys.info.

Under juni ska vi ännu gå och rensa jättebalsaminer, jag vill

presentera talkokoncepten för internationella ungdomar.

Summa summarum, jag rekommenderar att utöver finländska ungdomar locka även utbytesstudenter och andra ungdomar som nyligen kommit till Finland att delta. Samarbetspartner kan vara såväl asylförläggningar, mångkulturella föreningar som läroanstalter.

*Text: Ulla Pötsönen, projektet
Ungdomsarbete som skapare av
klimathopp*

Redskap:

- skräpplockare som kan lånas från biblioteket
- soppåsar
- handskar

EVENTENANG OCH VERKSAMHET PÅ BIBLIOTEK

Gatufestival

Lördagen 14.5.2022 kl. 11–18 ordnades en gatufestival i Arabi-stranden i Helsingfors och områdets bibliotek bads att delta i evenemanget. Biblioteket deltog i festivalen med ett tält och projektet deltog genom att dela ekoboktips och låna ut skräpplockare. Det var också möjligt att låna andra föremål såsom fotbollar, en frisbee, boccia, ukulele och även böcker från bibliotekets tält. Dessutom kunde man skaffa sådana böcker gratis som skulle slängas. Vid tältet spelade musik och man hade satt

fätöljer dit för läsning eller en kort vila. Under dagen uppträdde också några poeter vid tältet. Med bibliotekets tält ville man mångsidigt lyfta fram bibliotekets olika tjänster och möjligheter i miniatyr.

Det var förbjudet att dela ut presentationsblad på gatufestivalen i Arabia år 2022 eftersom festivalens tema var ekologiskt hållbarhet. Det var inte heller tillåtet att skriva ut boktipslistor för att dela ut till deltagarna på gatufestivalen, utan man var tvungen att vara kreativare.

Hur kan man dela ekoboktips och låna ut skräpplockare på en gatufestival?

- Utnyttja befintliga listor på webben och skapa QR-koder till dem. Själv skrev jag ut ett papper med QR-koder till 2022 års klimatläsutmaning, Toivon kirjahylly-boklistan samt till blogginlägget Enemmän vähemmän i bloggen Suosittelija. Jag placerade pappret på ett

skyltställ på bordet varifrån besökarna kunde lätt läsa QR-koden och bläddra i olika ekoboktipslistor med sin telefon. Det finns många avgiftsfria QR-kodgeneratorer på webben.

- Jag framlade också några boktipslistor som hade blivit över vid naturdialogen på Helsingfors miljöungdomsgård. Dessa kunde bläddras i fritt på plats och man kunde också ta foton av dem om man ville.
- Utöver böckerna ville jag också tipsa om olika finländska podcaster och dokument som behandlar miljöfrågor och som man kan lyssna eller titta på gratis. Jag skrev ut podcast- och dokumentlistor som besökarna kunde bläddra i på plats samt ta foton av dem.
- Man kunde låna skräpplockare med sitt bibliotekskort. I tältet fanns en bärbar dator och handskanner för att registrera vem som lånade och vad. Genom detta kunde vi också

säkerställa att skräpplockarna återlämnades eftersom denna gång fick man inte något i lön när man återlämnade skräpplockaren och det fanns inte heller någon anställd som hade följt med när man plockade skräp som vid skräpplockningsevenemanget i Åbo. Med skräpplockaren fick man också plastpåsar.

Andra observationer:

- Det tar tid att skapa listor och annonser. Du ska alltså reservera tid för att göra dem före evenemanget.

Redskap:

- bord
- skyltställ
- några utskrifter
- skräpplockare + plastpåsar
- bärbar dator och handskanner

- Annonsera evenemanget i sociala medier i förväg. Du kan nämna att man kan testa skräpplockare på festivalen och påverka miljön på ett positivt sätt genom att plocka skräp.
- Publicera dagens stämningar i sociala medier i efterhand så att människor ser att biblioteket kan delta i massor av olika saker. Publikationen kan göras i form av bilder eller videor.
- Poeterna var ett väldigt bra tillägg vid bibliotekets tält. I fortsättningen kunde man också inbjuda poeter eller andra uppträdare som behandlar miljöfrågor.
- Med tanke på fortsättningen kunde man också komma på något aktiverande miljöverksamhet eller utmaningar som skulle locka fler människor till tältet.

Text: Veera Visuri, projektet Ungdomar och miljökänslor

EVENTANG OCH VERKSAMHET PÅ BIBLIOTEK

Växtfaddrar

På Åbo stadsbibliotek ordnade man växtfadder-verksamhet. Idéen med växtfadder-verksamheten är att ungdomar besöker biblioteket och var och en av dem sår en växt. Ungdomarna skriver sitt eget namn på maskeringstejp som fästs på krukkan. Växterna placeras på ett ljust ställe bredvid fönstren i biblioteket och hålls där i två veckor under vilka ungdomarna själv ska vattna och sköta sin egen växt. Efter två veckor får ungdomarna ta sina egna växter hem.

Ungdomarna ges tre olika växtalternativ. Varje ungdom väljer ett av de tre alternativen. På ungdomsavdelningen Story på Åbo huvudbibliotek fick ungdomarna välja dvärgsolros, sockerärt eller sallad. Solrosen var det klart populäraste alternativet. Två ungdomar sådde sockerärt och en sallad.

Observationer om genomförandet:

- Blomkrukorna kan ersättas t.ex. med urklippta mjölkförpackningar om man vill återanvända material.
- Det är rekommendabelt att fråga personalen på blombutiken vilka växter som lämpar sig bäst för ändamålet.
- Växterna borde sås mellan mars och maj. Man kan också så örter i mars. Bland annat salladsväxter kan sås under hela sommaren. Det lönar sig att kontrollera såningstiderna för olika växter till exempel av experterna på blombutiken.
- I evenemanget på ungdomsavdelningen Story på Åbo huvudbibliotek deltog 10 ungdomar och såningen blev färdig i 20 minuter. Man kunde kanske också tänka på något annat att göra så att man lätt kan tillbringa exempelvis 45 minuter.
- Under evenemanget kan man till exempel också dekorera krukorna.
- Till evenemanget på ungdomsavdelningen Story på Åbo huvudbibliotek kallades en klass. Man kan fundera på om ett sådant här evenemang skulle fungera om det var öppet för alla.
- Alla ungdomar kommer nödvändigtvis inte att vattna sin egen växt. Även de anställda vid biblioteket kan gärna kolla att växterna har fått tillräckligt med vatten och vattna sådana växter som ser torra ut.
- Idéer för publikationer i sociala medier: Uppföljning av groningen i form av publikationer i sociala medier exempelvis med ett par dagars mellanrum. Uppmuntra ungdomarna att lägga publikationer om sin egen växt på sina egna konton i sociala medier! Tänk ut en gemensam hashtag som ungdomarna och biblioteket kan använda.

Text: Reetta Kannas,
Åbo stadsbibliotek

Redskap:

- frön, tre olika arter
- blomkrukor med fat
- mylla
- grus
- växtstöd (om någon växt behöver det, såsom sockerärt)
- plastfolie och nålar (det är frivilligt att lägga en folie på krukkan)
- vattenkannor, sprayflaskor
- handskar (i flera olika storlekar, t.ex. vinylengångshandskar)
- vaxtyg för att skydda bordet + ytan på vilket man lägger krukorna för att gro
- maskeringstejp och tusch (ungdomarna skriver sina namn på krukorna)
- skylt (bredvid krukorna för att berätta för kunderna varför det finns blomkrukor i biblioteket)

EVENTANG OCH VERKSAMHET PÅ BIBLIOTEK

Paneldiskussion kring politik

Till paneldiskussionen inbjuds politiker från olika partier samt skolklasser som publik. Klasserna tänker ut frågor för politikerna på förhand kring klimat- och miljörenden och skickar frågorna till bibliotekets anställda. Bibliotekets anställda väljer panelfrågorna bland de frågor som klasserna kommit på och sammanställer diskussionens stomme. Stommen skickas för kännedom till politikerna (dvs. politikerna får veta panelfrågorna på förhand).

Paneldiskussionen på ungdomsavdelningen Story på Åbo huvudbibliotek är 75 min lång. I början av diskussionen presenterar varje paneldeltagare sig kort. Därefter går man igenom de på förhand bestämda frågorna så att alla politiker svarar på alla frågor. Ett inlägg får vara högst 60 sekunder långt.

Under paneldiskussionen får ungdomarna komma på mer frågor. Ungdomarna ställer frågor via applikationen Padlet. Ungdomarna och även politikerna, om de så vill, kan följa frågorna som kommer till Padlet under diskussionen. (Om evenemanget ordnas på distans, följer var och en med sin egen smartapparat; om evenemanget ordnas på plats, kan Padlet exempelvis projiceras på väggen.) De sista 15 minuterna av paneldiskussionen reserveras för att svara på frågor som skickas via Padlet (frågorna behandlas helst i den ordning i vilken de har kommit in). I detta skede kan ungdomarna rikta sina frågor antingen till alla politiker eller endast till en eller några av dem.

Observationer:

- På ungdomsavdelningen Story på Åbo huvudbibliotek blev man tvungen att ställa in evenemanget våren 2022 eftersom inga klasser anmälde till evenemanget. Man har dock ordnat motsvarande evenemang på ungdomsavdelningen under tidigare år.
- Hur kan man på ett jämlikt sätt besluta vilka partier som ska inbjudas till paneldiskussionen?
 - Avgränsningen vid ungdomsavdelningen Story på Åbo huvudbibliotek: vi inbjuder en representant för varje parti som har en representant/representanter i Åbo stadsfullmäktige.
 - Nackdelen med denna avgränsning är att små partier lämnas utanför.
- Politikerna får ordet i rotterande ordning, dvs. vem som pratar först byts under varje runda.
- Det är rekommendabelt att i början av varje inlägg nämna politikernas namn och parti. Man glömmer lätt vem som representerar vilket parti, särskilt eftersom ordet cirkulerar.
- Evenemanget kan ordnas antingen på plats eller på distans t.ex. via Teams.
- Till evenemanget på ungdomsavdelningen Story på Åbo huvudbibliotek kallades niondeklasserna, gymnasisterna och yrkesskoleleverna.
- Två anställda är ett bra antal. Under evenemanget på ungdomsavdelning Story på Åbo huvudbibliotek är arbetsfördelningen följande:
 - Den ena ansvarar för start- och slutledningen, för att leda debatten, dvs. ställa frågor, klocka politikernas anföranden och rotera ordningen.
 - Den andra svarar för Padlet och frågorna som skickas via den: i början av evenemanget instruerar hen alla att använda Padlet, följer frågorna som kommer dit under paneldiskussionen och i slutet av diskussionen ställer politikerna frågor som kommer dit.

*Text: Reetta Kannas,
Åbo stadsbibliotek*

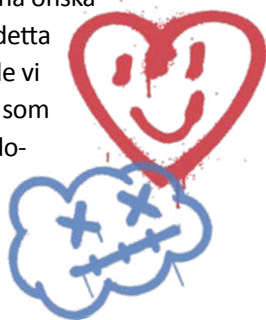
Redskap:

- applikationen Padlet
- stoppur för att mäta hur länge politikerna pratar

EVENTEMANG OCH VERKSAMHET PÅ BIBLIOTEK

Evenemanget Ungdomar och biologisk mångfald

Evenemanget Ungdomar och biologisk mångfald ordnades i samarbete med WWF Nuoret på Helsingfors centrumbibliotek Ode lördagen 28.5.2022 kl. 13–15. Under evenemanget fick deltagarna höra om aktuella frågor kring den biologiska mångfalden samt diskutera och lära sig om den ur olika synvinklar. Man ville genomföra evenemanget så att ungdomarna fick själv bestämma dess innehåll, vem som ska bjudas in och det bibliotek där evenemanget ordnas. Som projekt erbjöd vi lokalerna och kontaktade de personer som ungdomarna önskade ha med. På detta sätt möjliggjorde vi ett evenemang som motsvarar ungdomarnas önskemål och behov.

I evenemanget deltog Allians rf:s ungdomsdelegat i naturfrågor, Alli Pylkkö, som berättade om aktuella ärenden kring naturen. I evenemanget deltog också en medlem från nätverket för unga biodiversitetinfluencers för att berätta vad nätverkets ställningstagande på den nationella biodiversitetsstrategin innehöll. I slutet av evenemanget ledde WWF Nuoret en verkstad där man kunde fundera på och lära sig om sambandet mellan mat och den biologiska mångfalden.

Vad ska man beakta vid genomförandet?

- Inled planeringen i god tid. Kartlägg eventuella samarbetspartner och kontakta den organisation som du vill samarbeta med. Berätta vad du håller på att planera och fråga om de vill delta. Det finns många möjliga organisationer och rörelser inom miljöområdet såsom: WWF Nuoret, naturförbundet Luonto-Liittos klimatgrupp, Climate Move, Fridays for Fu-

ture, FRK:s klimatinfluencers, Elokapina, Animalia, Koketta eläimille, SEY och Dodo rf.

- Ordna ett möte med de som kommer att delta för att komma överens om evenemangets tidpunkt, plats och innehåll. Kom också överens om hur ni fortsätter att hålla kontakt. För vårt evenemang skapade vi en gemensam WhatsApp-grupp där man lätt kunde berätta sina idéer och komma överens om saker.
- Försäkra dig om att det utrymme på biblioteket som ni vill använda är ledigt och boka det i god tid.
- Var beredd på att den första programplanen inte nödvändigtvis förverkligas, utan programmets innehåll kanske behöver ändras under planeringen. Vi märkte själv att det kan vara svårt att få talare till ett evenemang under veckoslut om talarna i huvudsak arbetar på vardagar.
- Marknadsföringsmaterialet borde gärna vara färdigt tre veckor före evenemanget. Det är ändå ingen fara på taket även om materialet inte är färdigt då. Vi började planera vårt evenemang lite över en månad före evenemanget varför vi inte kunde marknadsföra det så mycket som vi skulle ha velat. Det förhindrade dock inte ordnandet av evenemanget, men det kanske påverkade antalet deltagare.
- Kontrollera vad som ska beaktas i marknadsföringen. Till exempel ska man ha bilder i olika storlekar för infoscärmar, sociala medier och webbplatser. Fundera på om du behöver marknadsföra evenemanget på någon lokal tidning? Fråga gästen om hans bild kan användas vid marknadsföringen av evenemanget, varvid evenemanget bättre kan nå målgruppen.
- Fundera på tekniska behov. Behöver man mikrofoner under evenemanget och hur

många? Vill man visa presentationer och vems dator används för det? Vill ni streama evenemanget?

- Vem leder evenemanget och tar hand om dess gång? Vårt evenemang leddes av projektkoordinatorn för projektet Ungdomar och miljökanaler.
- Lägg publikationer om diskussionen i sociala medier under dagen, till exempel stories på Instagram och/eller TikTok. På så vis kan också sådana personer som inte kan komma på plats se bitar av evenemanget och bli intresserade av att komma på plats nästa gång. Du kan också publicera bilder eller videor om evenemanget i efterhand.

Text: Veera Visuri, projektet Ungdomar och miljökanaler

EVENTEMANG PÅ UNGDOMSGÅRDEN

Naturdialog

Projektet deltog i Sitras stora Naturdialogdag 9.3.2022 genom att ordna två naturdialoger på Helsingfors miljöungdomsgård kl. 17–18.30. Med dialogen svarades på ungdomarnas önskemål om att få diskutera miljöfrågor och påverka framtidsvisioner. Sammanfattningen av dialogerna används som stöd för Sitras visionsarbete Naturkloka Finland 2035.

I naturdialogerna deltog två 12-åringar och två 18-åringar.

Vad ska man beakta vid genomförandet?

- Kontakta ungdomsgårdens handledare. Fråga om du kan komma och hålla ett evenemang på gården. Kom överens om tidpunkten.
- Om det är helt nytt för dig att föra en dialog, lönar det sig att be stiftelsen Dialogpaus om utbildning. För vårt evenemang fick vi en gratis utbildning eftersom Sitra ville att det skulle

vara så lätt som möjligt att ordna dialoger. Det lönar sig att hålla koll på Sitras dialogdagar. De är ett gratis och enkelt sätt att utveckla bibliotekens miljöverksamhet.

- Om du redan har ordnat dialoger tidigare, kan du direkt utnyttja Dialogpaus-stiftelsens färdiga och avgiftsfria material på deras webbplats.
- Fundera på ett perspektiv för dialogen. Är det klimat, natur, skogar, återvinning, vatten eller något helt annat?
- Efter att du har bestämt perspektivet, fundera på frågor för dialogen. Beakta deltagarnas kunskapsnivå när du tänker på frågorna. Vilka termer de känner och vilka inte? Förlust av biologisk mångfald, naturförhållande och biologisk mångfald kan vara självklara för vuxna, men inte för 12-åringar.
- Skapa marknadsföringsmaterial för evenemanget för sociala medier. Tänk på om man behöver anmäla sig till

evenemanget på förhand eller om man kan bara komma på plats. Är evenemangets deltagarantal begränsat? För vårt evenemang krävde vi ingen förhandsanmälan.

- Kom ihåg att ungdomsarbetarna inte kan lova att ungdomarna blir intresserade av att delta i evenemanget. De erbjuder lokalerna och marknadsför evenemanget men ungdomarna får själv bestämma om vill delta. På ungdomsgårdarna tillbringar ungdomarna sin fritid och är inte skyldiga att delta i verksamheten på samma sätt som i skolan.
- Kom överens om eventuella serveringar med ungdomsarbetarna. Små delikatesser kan öka intresset för att delta i olika evenemang. Vi serverade små bullar.
- Ta en kompis med dig! I fråga om vårt evenemang bad Sitra att dialogerna antecknas eftersom sammanfattningen av dialogerna används som stöd för Sitras visionsarbete Natur-

kloka Finland 2035. Detta innebär att den ena personen ledde dialogen och den andra antecknade diskussionen. Förutom att kompiserna var behövliga gav den också stöd för diskussionen. Även om ingen behöver anteckna diskussionen är det alltså skönt att ha en kompis med sig.

Bibliotekstillägg:

- Skapa en lista över böcker som lämpar sig för temat. Med hjälp av listan kan deltagarna fortsätta sätta sig in i temat genom litteratur. Dela ut listan till deltagarna i slutet av dialogen.

Text: Veera Visuri, projektet Ungdomar och miljökänslor

Redskap:

- En bärbar dator som kopplas till skärmen för att visa presentationen. En annan bärbar dator för att skriva en sammanfattning över dialogen. Det är inte alltid nödvändigt att ha två datorer, men vi behövde två för detta evenemang som organiserades av Sitra.
- Något smått att äta och dricka.
- Papper och pennor. I slutet av dialogen kunde deltagarna självständigt anteckna vad som de lärt på papper.
- Boklistorna utskrivna.

UTNYTTJANDE AV SOCIALA MEDIER

Sociala medier är en viktig kanal när man vill nå ungdomar. För projektet skapades egna konton i sociala medier i TikTok, Instagram, Twitter, YouTube och Facebook. Man konstaterade dock snabbt att Facebook är en onödig kanal när man vill nå ungdomar. TikTok var den bästa kanalen. I sociala medier publicerades information, känslor och evenangstips kring miljö- och klimatfrågor med låg tröskel och lätt sinne. Utöver baspublikationerna genomfördes två kampanjer i sociala medier.

Ungdomar frågade, sakkunniga svarar-videorna

Ungdomar ställde konkreta och intressanta frågor kring miljö- och klimatärenden genom en enkät. Inom projektgruppen märkte vi att vissa av de frågorna som ungdomarna ställde kan svaras på så vi började kontakta experter inom branschen för att svara på dem. Vi ville svara på ett sätt som når ungdomar, dvs. via sociala medier.

Vi bad experterna skicka sina svar i form av videor. Av svaren sammanställde vi collagevideor för projektets YouTube-kanal och frågespecifika videor för TikTok och Instagram.

I videorna deltog specialforskare Juha-Matti Katajajuuri från Naturresursinstitutet, projektkoordinator Alexander Kohl från Sitra, forskningsgruppsledare Marko Paakkinen från VTT, Allians rf:s ungdomsdelegat för miljöfrågor 2021–2022 Maija Kuivalainen, för-

fattare, aktivist och journalist Suvi Auvinen, klimatexpert Lasse Leipola från Finnwatch, utvecklingschef Pia Forssell från Statistikcentralen samt specialforskare Suvi Sojamo från Finlands miljöcentral.

Videorna kan ses på [YouTube-kanalen Nuoret ja ympäristötunteet](#).

Hur kan en video genomföras?

- Samla in frågor från den önskade målgruppen eller fundera på frågor som du själv vill få svar på.
- Hitta en lämplig person för att besvara frågan och kontakta hen per e-post.
- Säg att du vill få svaret i form av en video. Man behöver inte en studio eller en expert för att spela in videon utan det räcker med en smarttelefon. Berätta för svararen om du vill få en horisontell eller en vertikal video. Kom ihåg att nämna att svararen helst ska spela in videon i ett tyst och ljus rum så att hans ansikte kan ses och röst höras.

- Be svararen att skicka videon per e-post eller via WhatsApp eller en molntjänst såsom Google Drive, Dropbox, OneDrive eller WeTransfer.
- Redigera videon själv eller använd en expert. Under vårt projekt redigerade vi videorna själv.
- På webben finns många gratis och enkla videoredigeringsprogram. Vi använde programmet Canva.
- Sök royaltyfri musik som bakgrundsmusik till videorna eller skaffa tillstånd för att använda den musik du vill. Fundera på hurdan stämning du vill skapa med bakgrundsmusiken (t.ex. glad, neutral eller sorglig).
- YouTube föreslår automatiskt en liten bild för videon, dvs. den bild som YouTube visar för att locka tittare innan de öppnar videon. Om du inte är nöjd med förslaget, kan du också själv skapa en bild för videon. Genom detta blir bilden personligare. Bilden kan skapas

med samma Canva-editor som videon.

- Reservera tillräckligt med tid för redigering av videorna. Redigeringen av en kort video tar minst en dag, men kan också ta flera dagar beroende på din nivå och videons längd.
- Kom ihåg att texta videorna. Videorna kan textas själv exempelvis i YouTube innan de publiceras. Man kan också använda en textningstjänst. Vi textade videorna själv i YouTube. På samma sätt som redigeringen tar textningen av en video på några minuter minst ett par timmar men kan även kräva flera timmar beroende på videons längd och personens erfarenhet.
- Berätta på videorna var man kan läsa mer om ämnet, till exempel genom att nämna böcker och webbplatser.

Text: Veera Visuri, projektet Ungdomar och miljökänslor

UTNYTTJANDE AV SOCIALA MEDIER

TikTok-kampanj

I februari 2022 genomförde vi en TikTok-kampanj i samarbete med innehållsproducenter i sociala medier. Genom kampanjen ville vi med hjälp av personer som ungdomar känner lyfta fram bibliotekets mångsidiga tjänster genom vilka man kan lindra klimatångest.

Kampanjen omfattade tre personer och tre videor.

- **Juho Rautvaaras** (@jesusguised) video fick ca 30 k visningar, 3 674 gillningar, 18 kommentarer och 2 delningar.
- **Andreas Tolonens** (@tolonenandreas) video fick ca 28 k visningar, 3 596 gillningar, 28 kommentarer och 2 delningar.
- **Bertas** (@bertarr) video fick ca 35 k visningar, 3 304 gillningar, 78 kommentarer och 16 delningar.

(Statistiken har samlats 2 veckor efter publiceringen)

Vi inledde planeringen av kampanjen med att fastställa målgruppen, kanalen, målet och innehållet.

- Vilken är målgruppen? Projektets målgrupp består av ungdomar mellan 13 och 20 år.
- Via vilken kanal i sociala medier kan ni nå målgruppen bäst? Under projektet var TikTok en av de populäraste kanalerna i sociala medier, så vi genomförde kampanjen där.
- Vad är kampanjens syfte? Syftet med vår kampanj var att synliggöra miljö känslor genom personer som ungdomarna känner, länka känslorna till bibliotekets tjänster och därigenom uppmuntra ungdomar att besöka bibliotek. Dessutom hade vi som mål att lyfta fram att man kan hitta information, leva på ett hållbarare sätt och samtidigt lindra klimatångest genom att använda bibliotekets tjänster.
- Hurdant innehåll hjälper med att nå målsättningarna? Funde-

ra på om du vill göra reklam för en viss sak eller för tjänsterna i större utsträckning. Vad vill du lyfta fram i publikationen eller ger du innehållsproducenten fria händer? Vill du till exempel att man säger eller skriver vissa saker eller visar ett visst föremål i publikationen? Redan den valda kanalen påverkar vilken typ av innehåll man kan publicera. På grund av att vi genomförde vår kampanj på TikTok var videorna den enda möjliga publikationsformen. Vi ville inte heller begränsa eller fastställa alltför exakt vad publikationerna ska innehålla. Vi lät innehållsproducenterna planera och förverkliga publikationerna fritt så att de skulle vara lämpliga med tanke på kampanjens mål men också motsvara innehållsproducenternas stil. Vi litade på deras yrkesskicklighet att producera lämpliga videor. Tack vare detta fick vi ett sådant roligt samarbete som vi inte ens hade kunnat tänka på, när Juho och Andreas skapade sina videor i samarbete.

När vi hade funderat på de ovan nämnda sakerna, kartlade vi möjliga innehållsproducenter.

- För att hitta lämpliga innehållsproducenter undersökte vi den valda kanalen i sociala medier. Vi tänkte på målgruppen och målsättningarna för att bestämma vilka personer som skulle lämpa sig bäst för kampanjen. Till exempel inom vårt projekt ville vi brett nå 13–20-åringar, inte bara sådana som redan var intresserade av ämnet. Därför bestämde vi oss för att samarbeta med innehållsproducenter som skapar mångsidigt innehåll och följs av ett stort antal ungdomar. Vi ville också ha olika innehållsproducenter med i kampanjen. Alla de utvalda personerna hade sina egna personliga sätt att producera publikationer.
- Det lönar sig också att fråga målgruppen vem som de följer i sociala medier. På så sätt kan du hitta lämpliga innehållsproducenter.

- När du har hittat innehållsproducenter som är intresserade av att delta i kampanjen, diskutera med dem för att komma överens om närmare detaljer kring samarbetet, såsom publikationens innehåll, tidpunkten för publikationen samt publikationens rättigheter och pris. Diskutera också hurdan synlighet du söker genom kampanjen. Vill du köpa marknadsföringsrätt på en plattform i sociala medier eller genomför du publikationen med en innehållsproducentens organiska synlighet? I vår kampanj använde vi innehållsproducenternas organiska synlighet.
- Kom också ihåg att fundera på hashtaggar och de konton som du vill att innehållsproducenten ska märka i samarbetet. Vi bad innehållsproducenterna använda hashtaggar #nuoretjaympäristötunteet och #vihreäkirjasto samt märka användarkontot @nuoretjaympäristötunteet.

Text: Veera Visuri, projektet Ungdomar och miljö känslor